

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE:
Un șir garmond: 5 Lei. La
publicării repetate după
:: :: învoială. :: ::

Unitatea

REDACTOR RESPONSABIL:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 180 Lei
Pe 6 luni . . . 90 Lei
Pentru străinătate 360 Lei

Numărul 350 Lei

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Cazul dela Hamba

— Film de actualitate, sau: Ce se poate petrece în țara românească, și în veacul al XX-lea —

de Dr. Victor Macaveiu
canonic mitropolitan, fost senator.

Difficile est satyram non scribere...

Intâmplările, pe care am de gând să le povestesc, se petrec, nu la noi în țară, Doamne ferește! Se petrec undeva mai departe, dincolo de Yo-man-Fu, va să zică, dincolo de — China pe insula Hai-ti, în țara Ainanur. (Rog să nu scrieți cuvântul de-a îndoasele!)

Cetitorii vor ierta însă, dacă, pentru ușurința lor, voi pune lucrurilor și oamenilor nume și numiri românești, ceea ce, speriez, că nu-i va amăgi să creadă cumva că lucrurile se petrec la noi, în România Mare, într-o țară civilizată, cum este, — a noastră și în veacul al XX-lea după Hristos!

Țara, unde se petrec cele ce urmează, se spune, că este de astfel o țară civilizată. Locuiește de diverse popoare, de diverse credințe religioase. Legiuitorii Constituției au socotit să fixeze, pentru biserica majorității indigenilor, alcătuitori de țară, atributul de „dominantă”. Iar pe sama bisericii, căreia îi aparține minoritatea acelorasi indigeni, alcătuitori de țară, a fixat: „întâietatea” între celelalte culte, precum și pe sama tuturor credințelor religioase: libertatea de conștiință și „protecțiunea de o potrivă”...

Șirele ce urmează, vreau să arete, cu faptele nude, chipul cum se respectă această Constituție și principiile ei, cum se unelțește împotriva conștiinții și a liniștii sufletești a credincioșilor minorității cu „întâietatea”.

Cetitorii noștri știu, că acesta nu este singurul și unicul caz de acest fel. Fiecare din cetitorii noștri cunoaște aceste uneltiri, cari sunt opera câtorva maniaci, a câtorva nebuni. Și va trebui ca, într-o bună zi, să adunăm toate aceste șicane, toate aceste nedreptăți, pentru a le pune sub ochii celor cuminți și iubitori de țară, pentru liniștea și pentru folosul țării întregite.

În colecția aceasta va fi între cele mai tipice, cazul dela Hamba!

Hamba este o puternică comună săsească, cca 10 km. departe de Sibiu. Suflete românești vor fi azi cam 400, organizați într-o singură biserică, greco-catolică. Organizarea lor bisericească se datorește unui protopop unit dela Sibiu, căruia i-a reușit prin anii 1824 să grupeze manunchiul de Români, ce se găseau în comunele săsești din jurul Sibiului săgeajați ca servitori și muncitori la „stăpânii” sași, și să constituiască tot atâtea parohii, mai mari ori mai mici, după cum era numărul lor. De atunci datează parohiile românești, ale

noastre, din Slimnic, Șeica mică, Șura mică, Hașag, ca și cea din Hamba.

Ambițioși de pilda conlocuitorilor sași au ajuns, prin anii 1838/9, să-și clădească și o bisericuță din cărămidă, potrivită și astăzi pentru numărul și nevoile lor.

În anul 1914, fiind toți de religia greco-catolică, au ajuns să-și termine o frumoasă clădire, destinată să fie școală primară confesională (greco-catolică), în locul alteia mai vechi, și tot odată o parte a clădirii să servească și de locuință preotului nostru, până ce s'ar fi putut ajunge și la clădirea unei case pentru locuința preotului. — Anii de războiu au stânjenit și avântul acestor oameni. După războiu, legea teologiei, agitate te-a adus întregirea cuvenită pentru sesiunea preoțească și pentru nevoile bisericești și cantonale. Ba, comuna s'a învrednicit și de cinstea de a avea pe dl ministru al agriculturii, Alexandru Constantinescu, în mijlocul ei, cu prilejul împroprietăririi, una dintre cele dintâi împroprietăriri serbătorești ce s'au făcut în Ardeal.

*

Iată însă, că, în cursul anului 1925, au izbucnit oare-cari neînțelegeri între preotul nostru și între câțiva dintre credincioșii săi. Chestiunea a ajuns și în discuția Consistorului nostru arhiepiscopesc, care a hotărât suspendarea interimală a preotului dela funcțiunile preoțești în Hamba.

Mai înainte chiar de a se vesti aceasta judecată a Consistorului, cei câțiva nemulțumiți au început să agite pe credincioși, pentru a-i îndupleca la părăsirea religiei unite. Mijloacele de înduplecare au fost teroarea, amenințarea că vor rămâne fără de biserică, carea va trece cu cei ce se vor lepăda de religia unită, va trece cu aceștia din urmă și porțiunea canonică, clădirea școlară etc.

Despre căpetenia acestei mișcări de tulburare se spune, că ar avea un frate președinte al unei organizații comuniste între Români din America, iar el însuși este abonat al unei gazete socialisto-sindicaliste din București. — Un altul dintre matadorii mișcării are crijma peste drum de biserică, și e supărat, pentru că biserică combate alcoolismul. Un al treilea este năcăjit, fiindcă poporul nu pe el l-a ales cântăreț ori crâsnic al bisericii, al patrulea este chinuit de o veche rivalitate locală, etc. Dar nici măcar despre aceștia câțiva nu se știe, dacă au făcut vre-o cât de simplă formalitate de trecere dela biserică unită. Cu atât mai

puțin au făcut trecere ceialalți, mulțimea credincioșilor.

*

Dar până aci chestiunea nu are altă importanță decât a unor tulburări interne din parohie, între credincioșii aceleiași biserici.

Anarhia și propagarea ei începe însă atunci, când într-o parohie românească, curat unită — restul locuitorilor din Hamba fiind Sași — intrevin preoți ai altei confesiuni românești, cari în gura mare, la adăpostul jandarmeriei și al autorităților statului, aștă și mai tare discordia între oameni, continuă propaganda de proselitism cu mijloacele teroarei, cu amenințări, cu discreditarea bisericii noastre, care în România Mare nu ar mai avea nici un drept de existență, că legile statului „ortodox” vor trece clădirea bisericii, porțiunea canonică și toată averea bisericii noastre din Hamba la biserica ortodoxă etc.

Profitând de împrejurarea, că locuința preotului nostru era evacuată, în scop de a fi curățită spre a putea fi introdus noul preot, pe într-o școală, cu concursul președintelui etoriei școlare de stat, unul dintre nemulțumiți — și după sugestia ocultă a însuși Consistorului I. P. Sf. Sale mitropolitului Bălan dela Sibiu —, partea de clădire a edificiei școlare, ce servise dela început ca locuință preotului nostru, a fost „rechiționată” pe sama învățătorului de stat. — Acest învățător de stat, originar din comuna vecină Șura mare, 2 km. distanță de Hamba, locuia la părinții săi din Șura mare, și avea în Hamba numai un adăpost (în casa lui Ilie Popa, care trăiește cu familia sa, în vechiul Regat) pentru zilele de viscol ori de furtună, când de 3—4 ori pe an nu ar fi putut să meargă să doarmă la părinții săi din Șura mare.

Iar în sala școlii de stat, așezată cu chirie în edificiul fostei școli confesionale, proprietate nediscutabilă a bisericii unite, preoți ortodocși dela Sibiu ori din sate vecine au început să țină slujbe religioase și acolo să țină întruniri de propagandă, împotriva bisericii unite!

Anarhia provocată la Hamba merge însă și mai departe!

În ziua de 23 Aprilie c. (sărbătoarea sf. Gheorghe) un domn asesor al Consistoriului dela Sibiu, cu preotul ortodox din satul vecin, ieșind la Hamba au adunat în jurul lor pe cei câțiva nemulțumiți, pe concubinari satului și alți câțiva din elementele așezate la marginea satelor românești și s'au apucat „între frați”, de — „arendarea”, prin licitațiune a realităților bisericii unite: Ecleejie, curte și grădina parohială, cu șură pe ea, cum și grădina bisericii, adjudecându-le toate acestea unor elemente, cari foarte s'au grăbit să pună posesiune pe realitățile astfel „licitate”.

Protopopul nostru, care, întâmplător, cu 2 zile mai târziu, a ieșit la Hamba, pentru a-

ranjarea unor chestiuni de ordin administrativ bisericesc, descrie impresia detestabilă ce a făcut-o, asupra majorității cu bun simț a poporului, această manieră de a face „propagandă” religioasă, de a promova moralitatea și legalitatea în mijlocul poporului dela sate... spre mai marele deliciu al conlocuitorilor sași!

*

... Dar, toate acestea (rog pe cetitori să binevoiască a nu uita!) s'au petrecut pe — insula Haiti, în țara Ainamur!...

Intr'o țară civilizată, ca, de o pildă, în România mare, sunt, de sigur, și remedii de drept. Și Consistorul dela Blaj a socotit, că poate să recurgă la ajutorul lor. Și a făcut-o.

S'a întreprins:

1. La *Inspectoratul regional al învățământului din Sibiu*, pentru ca să nu se mai permită întruniri de propagandă împotriva bisericii noastre, tocmai în sala de învățământ, care este proprietatea bisericii noastre, cu ușa față în fața locuinței preotului nostru.

Di Inspector-șef, la 31 Martie sub Nr. A 6295/926 răspunde: „Am luat măsuri, ca în localul școlar să nu se tolereze nici o întrunire a locuitorilor în alt scop, decât cel cultural”.

Intrunirile împotriva bisericii noastre, propagandă preoților ortodocși dela Sibiu *continuă și azi tot acolo!*

2. S'a întreprins *la același Inspectorat* pentru evacuarea locuinței preoțești „rechiziționate”. Răspunsul a fost evaziv: Interesele învățământului și... se va cere avizul ministrului instrucției!

3. S'a întreprins *la ministrul instrucției*, cu dovezi etc. De acolo, în ziua de 20 Maiu sub Nr. 53796 Dir. Gen. a Inv. Primar, s'a dat ordin, iscălit de Secretarul general, Inspectoratului regional Sibiu, ca „de urgență să ia măsuri pentru evacuarea localului ocupat de învățământul... la dispoziția fost dat să se execute fără nici o întârziere”.

4. După trecerea a lor aproape 2 luni de zile, ordinul ministerial nefiind încă executat, Consistorul din Blaj a făcut *o nouă intervenție la ministrul instrucției*. Un nou ordin telegrafic la 10 Iulie, Nr. 74,127, iscălit tot de însuși Secretarul general: „Am dat ordin telegrafic ca în 24 ore localul din Hamba să fie evacuat”.

Astăzi scriem deja 28 Iulie, și locuința preotului nostru din Hamba este tot zăvorâtă, zi și noapte, *ocupată cu un pat și un scaun*, formând proprietatea învățătorului care stă în vacanță la părinții săi din Șura mare, iar preotul nostru nu se poate muta cu familia sa în locuința preoțească astfel ocupată.

Nu-i așa, onorați cetitori, că... ciudată, țara mai este — Yo-man-Ful Ministerul instrucției poruncește Inspectorului său regional, iar acesta ascultă mai mult de — Dalai-Lama. Ascultă de marele *mogul*, care nu vrea, ca preotul unit să se poată așeza în parohia și în casa bisericii sale din Hamba!

După trecerea celor 24 de ore, de cari amintește ordinul ministerial, di Inspector-Șef mai găsește un pretext: că învățătorul din Hamba ar fi fost bătut de către cineva, acolo în sat și că până la facerea cercetărilor, cu ajutorul jandarmeriei și a dlui capitan de jandarmi, locuința parohială nu poate fi pusă la dispoziția preotului nostru! ...*Dle Inspector-șef Bratu, nu ți-se pare, că te îngroapă ridicolul?*

5. Consistorul unit, la stăruința reprezentanței bisericești din Hamba, a mai dat și o procură unui avocat pentru a face *pără de conturbare în posesiune* aceluia, cari au „licitat” pământurile preotului nostru și ale bisericii.

Cel mai simplu proces, cu puțință! Nu era în discuție dreptul de proprietate, ci posesiunea imobilului, în cazul de conturbare:

Și, totuși! Avocatul încredințat cu reprezentarea intereselor bisericii unite raportează, că deși acțiunea procesuală de conturbare în posesiune a fost înaintată judecătoriei de ocol Sibiu încă de prin Maiu 1926, nici până astăzi nu s'a făcut nici un pas pentru restabilirea ordinii de drept și a legalității. Iarba a fost cosită, holdele, sămănate de preotul nostru, vor fi secerate deja de către arendatorii bisericii ortodoxe!

... Pe insula Hai-ti se șoptește, că și *judecătorii de ocol* din Sibiu ar fi sub teroarea aceleiași înalte fețe bisericești, care urmărește — cum a declarat-o de atâtea ori — desființarea, nu numai a parohii unite din Hamba, ci desființarea întregii bisericii unite!

Și atunci oamenii din — Ainamur se întreabă curioși, dacă nu cumva acest *cas montruos de denegatio justitiae* intră în concepțiile de procedare ale guvernelor țării, față de biserica unită?

Dar, tragi-comedia dela Hamba încă nu este finită!

Preotul nou numit acolo, un om, care abia își mai putuse salva puțina sănătate din războiul pentru întregirea neamului, care l-a dus ca ofițer pe front, a crezut că are și dreptul și datorința, de a se interesa de cauza bisericii și a parohiei sale. Cu rezoluția ministrului instrucției în mână, s'a dus până la prefectul județului respectiv din Yo-man-Fu, și l-a rugat pentru grăbirea evacuării locuinței sale.

Prefectul județului — nu-mi amintesc cum se numește slujba aceasta pe insula Hai-ti — a adunat în pripă pe „cărturarii” județului: Pe juristul, pe căpitanul de jandarmi, pe inspectorul-șef și pe revizorul, și a cerut și avizul — Sinediului de peste drum...

„*Hotărîre*”... vrednică de a fi cunoscută de toți cetățenii Arhipelagului și care-i garantează dlui prefect nemurirea...*)

Vom vedea, ce va zice ministrul de interne, unde ea a fost apelată.

... Mi-aduc aminte, că Di O. Goga trimise la Blaj, prin secretarul general al cultelor în ziua de 3/15 Mai la 1926, solia și lozinca *păcii confesionale*...

*

În careva din limbile slave cuvântul „*hamba*” (sau *hanba*) este *expresiunea disprețului*. Cam așa ceva, ca: „Huideo”, „*rușine!*”

Nici că se poate cuvânt mai potrivit de *încheiere*, pentru cele ce se petrec pe insula Hai-ti.

Ce sunt școlile Blajului. Răspunzând unui articol al ziarului „Carpații” din Brașov — de care ne-am ocupat și noi într'un „telefon” al numărului 29 —, d. *Nae Ionescu* face în numărul dela 26 Iulie al ziarului *Cuvântul* o apologie din cele mai frumoase școlilor noastre din Blaj. Dar scrisul dlui N. Ionescu este, în aceeași vreme, și o energică punere la punct a tuturor cărcotașilor netrebniți, cari nu sunt în stare a privi aceste școli și Blajul întreg decât prin prisma îngustă a confesionalismului sibiian — care scriind despre mitropolitul nostru, îl numește: „Un peritor de foame” —, ori prin aceea a politicianismului murdar de tarabă. De aceea lăsam să urmeze aici — spre cinstea gazetei care l-a adăpostit — articolul întreg al dlui profesor Nae Ionescu.

Încă nu s'a isprăvit discuția în jurul școlilor române dela Blaj. Noi o socotim închisă. Dar iată o

*) O reproducem și comentăm la alt loc al acestui număr.

N. R.

foaie din Brașov, atacă din nou problema pe baze de cifre. Confratele nostru face o contabilitate foarte complicată; cântărește cu o balanță, și ajunge la încheierea că la urma urmelor canonicii din Blaj nu prea au dreptate.

Va să zică, după socotelile bunului nostru confrate brașovean, plângerile celor dela Blaj au călășit lipsă la cântar...

Dacă toate calculele acestea nu ar fi decât pierdere de vreme, nu am mai spune nimic; fiecare face ce răgazul lui ce-i place. Pentru că însă în această chestiune trebuie să se spună odată și lucrurile pe nume, nevoim îngădui să observăm foii din Brașov că indeletnicii ei sunt de-a dreptul năroade.

Înțelegem mai la urma urmelor, ca prietini noștri dela „Biruința” din Cluj, să căraie pe urma plângerii Preasfințitului mitropolit Vasile. Cred ei că au cu Blajul și anumite chestiuni politice de rezolvat. Cred ei! Da confrății din Brașov?

... Hei, confrății din Brașov nu înțeleg anumite lucruri foarte însemnate. Ei nu știu, că un om de cultură și un român *se descalifică* singur, precipuțind banul pe care suntem datorii să-l dăm Blajului cultural. Și anume, datorii nu în virtutea recunoștinței către Blajul eroic și științific din trecut, pentru mucenicia lui fecundă întru românism; ci datorii către sufletul de mărime acestui neam, pentru care Blajul — adică disciplina Blajului — va fi încă multă vreme meșter faur.

Gândește-te, domnule confrate, că dacă este un ban care nu se fură și nu se risipește în buna noastră țară, apoi în el trebuie socotită și paraua dată mitropolitului Vasile și celor ai lui. Întâiu.

Și, al doilea, nu uita, că Blajul face școală confesională, adică singura școală românească cu grija pentru sufletul copiilor cari li sunt încredințați; singura școală care mai este, în împrejurările de astăzi, creatoare de energii morale și de disciplină — spirituală lumească.

Pentru numele lui Dumnezeu, agitați problema Blajului, dacă credeți că îi puteți fi de folos, dar nu încercați a-i cântări drepturile, — căci începem să bănuim: Și anume, de legăturile cu... Beotia.

Așa scrie în „Cuvântul” un om absolut nepreocupat, dar care știe să se ridice peste măruntelile veleități ale unor interese, mai mult ori mai puțin meschine. — Dar vor auzi oare „Carpații” cuvântul acesta?!

La chestia evoluției noastre. Alături de păreri publicate până acum și pe cari le vom mai publica în chestia de evoluție rituală, sub zăvorâtă de d. *A. C. Albinus*, am socotit că e bine să arătăm aici și părerea unui distins cleric ortodox, care și în alte lucruri a venit cu păreri vrednice de a fi luate în seamă.

Este pâr. *Gregoriu Pișculescu* (Galaction), care oprindu-se, în notele sale de ziarul „Dimineața”, și asupra acestei chestiuni spune următoarele:

„... Serviciul nostru bisericesc e încărcat și lung, iar obiceiul secular nu îngăduiește până azi — să așezi bănci în sfântul loc pentru îndemânarea credincioșilor.

„Stau în sfântul altar și aștept ora predicii. *Câte lucruri sunt de îndreptat în casa sfintelor noastre așezări?* Câte excrescențe, câte incongruități și cât colb au adus vremurile între noi și peste noi, în această viață bisericească, apăsată și umilă, pe care ne-au hărăzit-o istoria și împrejurările!

„Și ce pământ virgin, admirabil, este azi din punct de vedere religios, poporul satelor și al târgurilor noastre! Să știi numai să deschizi gura și să ai un dram de cucernicie — și bogată recoltă sufletească vei avea. Satele și târgurile noastre sunt setoase să asculte cuvântul evanghelic și minunile marilor prefaceri morale sunt cu puțință la noi ca și aiurea.

„Dar iată o grozavă nepotrivire: „Pe când masele noastre țărănești sunt atât de pregătite și de tinere pentru o reînnoire bisericească, încât încep să dea... murguri, adventiști, noi, cei ce avem monopolișterii și altoitului oficial, am rămas la vechile și sterpele noastre obiceiuri. Ce pot să facă veștejiții noștri de seminariști, în aceste sate în cari Biblia e răspândită pe ascuns și este tălcuită noaptea, în adunări tainice, și

veni gata să arate că știu să moară pentru suferințele lor?

„Cu inima strânsă trebuie să spun tuturor, stăm în fața unor mari turburări confesionale, dacă nu chiar în fața unui dezastru”. —

Și „dezastrul” va veni — după părerea acestui luminat cleric — nu numai de pe urma unei „predică și de cucernicie”, ci și din cauza multelor „excreșcențe”, „incongruități”, „sterpelor noastre obiceiuri”, cari sunt și ele în cea mai strânsă legătură cu cele de mai înainte.

O adevărată înviorare bisericească nu poate veni deci, de cât prin introducerea unui nou spirit în ambele aceste terene, deopotrivă importante pentru rezultatul ce se dorește.

Comșa locutus...

Un caz senzațional al prefectului dela Sibiiu.

(=) În legătură cu cele publicate, în fruntea acestui număr, despre înscenările dela Hamba dela Sibiiului ortodox, dăm aici — cu titlu de document — ucazul strașnicului prefect dela Sibiiu, Dr. Nicolae Comșa, care, aparținând și el legii ortodoxe și rezidând în cetatea „sfântă” a mitropoliei sibiene, a crezut că trebuie să asculte mai mult de poruncile Neodihniei Sale de acolo, decât de legile țării.

Ucazul este acesta:

Dela Prefectul județului Sibiiu.

Nr. 4385—926.

Noi Prefectul județului Sibiiu, având în vedere faptul înaintat de dl Andrei Milea, administratorul parohial din comuna Hamba, prin care cere împărțirea averii, care aparține credincioșilor din comuna Hamba împărțită azi în două confesiuni ortodoxă și greco-catolică — după ce am luat cunoștință de opinarea dlui consilier județean, aducem următoarea:

Hotărîre.

Văzând dispozițiunile azi în vigoare ale art. de lege LIII—1868 și art. de lege XLIII—1895 §-ii 22 și 23, precum și ordonanța Min. de Interne Ung. nr. 78785 ex 1898, și având în vedere și deciziunea pronunțată de Înalta Curte de casație din București într-un caz analog, în aplicat în comuna Vereșmort, dispunem:

Credincioșii ortodocși din comuna Hamba, cari au avut dela rital greco-catolic, devin prin trecere credincioși ai bisericii ortodoxe române.

Potrivit dispozițiunilor susmenționatele legi averea bisericii din Hamba se va distribui în proporția numărului credincioșilor aparținători celor două confesiuni.

Averea cuvenită credincioșilor trecuți la ortodoxism va trece în posesiunea și administrarea bisericii ortodoxe din Hamba.

Motive:

Dispozițiunile susmenționatele legi au trebuit aplicate, deoarece din petițiile Consistorului arhidiecezan ortodox din Sibiiu și aflătoare la dosar rezultă, că în comuna Hamba au făcut trecerea 80 de familii dela biserica greco-catolică la biserica ortodoxă română.

În urma acestor împrejurări și în senzul legilor mai sus citate a trebuit să dispunem împărțirea averii credincioșilor din comuna Hamba proporțional cu numărul credincioșilor după drept.

Averea ce o vor primi credincioșii trecuți la ortodoxism trebuie să rămână în posesiunea și administrarea bisericii ortodoxe din Hamba.

Cu executarea acestei hotărîri încredințăm pe dl pretor al plășii Turnișor, care, după ridicarea la valoare de drept a acestei hotărîri, ne va raporta despre executarea dispozițiunilor cuprinse în această hotărîre.

Împotriva acestei hotărîri părțile nemulțumite sunt în drept de-a înainta apel la Ministerul de interne, în termen de 15 zile dela înmanuarea prin Prefectura județului Sibiiu.

Hotărîrea de față se va comunica, pe lângă fileră:

1. Dlui Andrei Milea, preot ortodox Hamba.
2. Dlui Paul V. S. Simu, preot gr. cat. Hamba.
3. Primăria comunei Hamba.
4. Consistorul arhidiecezan ortodox, Sibiiu.
5. Dl Prototop Nicolae Togan, Sibiiu.
6. Dlui Pretor al plășii Turnișor.

Sibiiu, la 27 Iunie 1926.

Prefect:
Dr. Comșa.

Iată deci, că ceace n'au putut face străduințele de ani ale întregului ortodoxism, ajutat și de „bunele” intenții panortodoxe ale dlui Alexandru Lapedatu, fostul ministru al cultelor, a făcut, cu o singură trăsătură de peană, prefectul Sibiiului. Legile ungurești în vigoare — ale căror dispoziții opresc deadreptul trecerea averii deodată cu aceea a credincioșilor —, grăiesc pentru mintea „luminată” de ortodoxie a acestui prefect chiar dimpotrivă, dându-i, chipurile, un bogat substrat iuridic pentru „hotărîrea” sa dela 27 Iunie, prin care dispune trecerea unei părți a averii parohiei noastre din Hamba celorce, afirmative, ar fi trecut în brațele ortodoxiei mântuitoare.

Privită mai de aproape, „hotărîrea” aceasta, este un adevărat monument de ignoranță, superficialitate și reacredință, încât pare a fi aproape exclus ca ea să fi fost adusă pe temeiul unei „opinări a iurisconsultului județean”, după cum se afirmă. Nu credem deci a greși, afirmând că toată hotărîrea nu este „decât” conceptul consistorial al cutărui „Scorobeș” de pe strada mitropoliei, pe care doctorul în medicină, care — probabil din grația Preasfințitului Nicolae — face azi pe prefectul Sibiiului, a crezut că poate și trebuie să-l semneze pentru a fi pe placul „Înaltului Stăpân”.

De astă dată a pățit-o însă deabinele! „Petițiile Consistorului arhidiecezan ortodox din Sibiiu”, chiar să fi răzimat pe adevărul celor 80 familii trecute legal la ortodoxism — ce nu e cazul —, nu pot forma după nici o lege în vigoare substratul iuridic al unei atari „hotărîri”. Ele puteau fi cel mult un advertisement, pe temeiul căruia trebuia să se facă cercetările de rigoare din partea prefecturii înseși și numai dacă ea ar fi putut constata trecerea legală a celor „80 familii”, putea să fixeze faptul că ele au devenit „prin trecere credincioși ai bisericii ortodoxe române”. Dar, firește, aceasta nu era cu putință, fiindcă dl. prefect al Sibiiului știe, probabil tot atât de bine ca și noi, că nu 80, dar nici 8 familii nu sunt în Hamba, cari să fi trecut la ortodoxie în formă legală. Dl Comșa s'a mulțumit deci — la ordin mai înalt — cu dovada „hotărîtoare” a petițiilor consistoriale, „aflătoare — cum spune — la dosar”.

Culmea ridicolului acestui ucaz nu este însă în această superficialitate de reacredință, ci în sprijinirea ei cu legile și ordonanțele ungurești, cari sunt direct împotriva oricărei treceri a averii bisericești, după cum o știe toată lumea și se va fi arătat desigur pe larg în apelul, făcut de mitropolia noastră împotriva acestui ucaz al dlui Comșa, care nici n'a învrednicit-o măcar să-i aducă și lui la cunoștință luminile pe cari cu atâta discrețiune a ținut să le strecoare într'ânsul.

Fiiad siguri, că ministerul de interne va reforma integral această hotărîre neghioabă, aplicând autorului ei și corecțiune binemeritată, prefectul dela Sibiiu se poate felicita de opera pe care a săvârșit-o și poate să aducă toate mulțumirile sale Consistorului sibiian, care i-a inspirat această rușinoasă compromitere, vrednică de-a fi semnată de... celce a pus-o la cale.

* Școlare. Inscierea la școala comercială superioară de fete din Aiud (jud. Transilvania) se face dela 1 Septembrie la 15 Septembrie a. c. Candidatele trebuie să prezinte certificat de absolvire a 4 clase secundare sau civile, certificat de naștere și de revaccinare. Pentru înscrierea în cl. II, III și IV-a elevele prezintă numai cerere. — Școala are burse a 4, 3, și 2 mii Lei anual, cari se dau prin concursul ce va ține la 16 Sept. — Taxele la internatul școlii sunt de 8000 Lei anual, plus diferite alimente. Inscierile la internat trebuie făcute din vreme, expediindu-se la adresa Consiliului de acolo un aconto de 1000 Lei.

† Dr. Gh. Bilașcu.

Cunoscutul profesor dela universitatea din Cluj, care din cunoștințele sale de stomatologie a știut să facă o catedră de erudiție adevărat europeană, iar din practica dentistică o adevărată artă, pusă în serviciul igienei neamului, doctorul GH. BILAȘCU s'a stins la 22 Iulie c. în vârstă de 63 ani.

Moartea i-a venit, de pe urma unei miocardite, cu totul pe neașteptate și de aceea doliul, pe care l-a îmbrăcat Clujul științific și românesc, precum și toți aceia cari au cunoscut sufletul proverbial de cinstit al acestui al doilea „Badea Gheorghe”, a fost o vrednică răsplătă pentru acela care dacă, fiind în viață, nu și-a precupețit nicicând știința și aptitudinile tehnice, a știut să pună, și după moarte, întreaga agoniseală a vieții sale pe altarul bisericii și neamului.

O frumoasă moșie de peste 1000 jughere și un conac boeresc la Petrova Maramurășului, unde s'a născut, împreună cu toată averea sa mobilă, care încă trece binișor peste un milion Lei, doctorul BILAȘCU le-a lăsat *fundatiune culturală*, punându-le sub grija și administrarea atât de bine reputată a Veneratului capitolu mitropolitan din Blaj. O școală confesională românească și burse pentru tinerii lipsiți de mijloace sunt țelurile, cărora regretatul ctitor a voit să fie închinată toată roada ostenețelor sale.

Ca și întâiul „Badea Gheorghe” (dela Băsești), Dr. Gh. Bilașcu își lasă averea în grija Blajului și pentru binele neamului, dând prin aceasta o nouă dovadă a înaltei considerații de care se bucură Blajul în ochi credincioșilor săi, adânc convinși că neamul și aspirațiile lui pe nici-o cale nu sunt mai bine servite decât prin aceasta falnică cetate a românismului integral, dublată de conștiință adevărat creștinească a măreței sale chiemări.

Prohodul ilustrului decedat s'a făcut la Cluj cu participarea unei mari asistențe, care — după cum s'a văzut și din multele cuvântări ce s'au rostit — era adânc pătrunsă de pierderea ce-au îndurat. Serviciul funebru l-a pontificat în numele Blajului, Monsignorul Dr. Ambroziu Chiețianu, vicarul substitut al mitropoliei, care a impresionat pe toți prin panegiricul făcut celui ce a fost doctorul GHEORGHE BILAȘCU.

Fie-i partea cu dreptii!

Știri mărunte.

Personale. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe păr. Ioan Barna de paroh la Deaj, iar pe păr. Candid Lie de adm. parohial la Bezidul nou.

M. Sa Regina, revenind dela Bled, unde a vizitat familia regală a Iugoslaviei, a luat parte săptămâna trecută la concursul hipic al școlii de cavalerie din Sibiiu, a plecat apoi la castelul din Bran, de unde pe ziua de mâine va merge la băile Sovata, unde e vorba să stea întreagă jumătatea primă a lui August.

Un congres esperantist. Dela 31 Iulie până la 7 August se va ține la Edinburgh (în Scoția) al 18-lea congres universal esperantist, la care și-au anunțat participarea esperantisti din 53 țări, din toate 5 continentele. Multe guverne vor avea la congres reprezentanți oficiali. În zilele congresului va funcționa și o universitate de vară, cu prelegeri numai în esperanto. Prima de acest fel s'a ținut în vara trecută la Geneva și succesul ei este o garanță pentru buna reușită a celei de acum.

Citiți și răspândiți „UNIREA”.

Locale. Vinerea viitoare, Schimbarea la față, va predica în catedrală pâr. Iosif Bucur, contabil la Administrația centrală capitulară, iar Dumineca viitoare, a unsprezecea după Rusalii, pâr. Ștefan Pop, profesor la liceul de băieți.

— Expirând Joia trecută și al doilea concurs pentru lotul al doilea din »Institutul recunoștinței« și pentru »Capela arhierilor«, primele zile ale lui August ne vor aduce, cu siguranță, începerea noilor zidiri, cari în timpul de 3 ani, până la sfârșitul lui Octomvrie, vor putea fi puse sub coperiș. Și fiindcă de astădată concursul n'a privit numai lucrările din roșu, ci terminarea lor cmplectă, la primăvară munca se va putea începe din bună vreme, pentrucă la anul totul să fie gata încă de prin August.

— Măine, la 1 August, se va ținea în grădina publică din Veza petrecerea de vară, aranjată de studențimea universitară locală. Venitul e menit pentru »Căminul creștin« dela Iașii dlui Cuza. — Inceputul la orele 18. Intrarea benevolă.

Cursuri social-creștine la mănăstirea Neamțu. Dumineca trecută, la 25 Iulie, s'au deschis, la mănăstirea Neamțu (Moldova) cursurile social-creștine aranjate acolo pentru timp de aproape o lună (până la 23 August) din partea cercului »Solidaritatea«. Intre cei 15 conferențieri, cari se vor părănda la uceste cursuri, cei mai mulți sunt profesori universitari, tratând subiecte din cele mai variate terene a vieții creștine. Profesorul Bogdan-Duică dela Cluj are ca temă: »Catholicismul și biserica unită«, o chestie asupra căreia ne-ar plăcea să cunoaștem și noi părerile conferențiarului. Il rugăm deci să binevoiască a le publica undeva, măcar în rezumat.

Congres de cinematografie. Sub auspiciile »Institutului internațional de cooperare intelectuală« se va ținea la Paris, în 27 Septembrie și 3 Octomvrie c. un congres de cinematografie. Afară de reprezentanții tuturor guvernelor (delegații învățământului public, ai artelor, ai finanței, vămilor etc.) și ai organizațiilor cari se țin de societatea națiunilor, vor mai participa la congres reprezentanții minorităților, precum și organizațiile sau personalitățile cari se ocupă de producția, distribuția sau de utilizarea filmelor de educație și învățământ. Ca puncte în programul congresului figurează și următoarele: Mijloacele de ameliorare a cinematografului, din punct de vedere artistic, intelectual și moral; cinematograful la sate; filmul pentru școli; filmul științific și de orientare profesională; școli de cinematografie; presa cinematografică ș. a.

† Pâr. Ioan Czinczok, preot romano-catolic, originar din Blaj-sat, s'a stins aici la casa părintească, în 24 Iulie, la vrâsta de abia 37 ani. — Fie-i partea cu dreptii!

† Constantin Barna, învățător și într-o vreme funcționar la Administrația centrală capitulară, s'a stins Miercurea trecută, în anul 61 al vieții și 25 al fericitei sale căsătorii. — Odihnească în pace!

Telefonul »Unirii«.

M. Cluj. Pe cât știm exercițiile spirituale ale oților se vor ținea, cam pela aceeași vreme, și anul acesta. E vorba însă să nu mai dureze decât 3 zile, cum se obișnuște în toate părțile.

»Orapații«. Brașov. Răspunsul pe care Vi-l-a dat d. Nae Ionescu în »Cuvântul« ne dispensează de-a mai întinde prea multă vorbă pe chestia răspunsului ce ne dați în fruntea numărului DVoastră dela 25 Iulie. Fapt e, că nenorocita politică de etatizare, cu orice preț, a tuturor școlilor — politică începută de întâiul guvern Averescu și urmărită, într'un chip deosebit de supărător, de fostul ministru Dr. Anghelescu —, au creat situația mai mult decât rușinoasă, că școala confesională minoritară (germană și maghiară) se găsește azi în mai bune condiții decât școlile noastre confesionale. Orice șar spune deci și oricât s'ar căuta un paliativ în greutățile financiare ale țării, este mai presus de orice discuție, că școlile Blajului n'au avut nici pe departe și

nu au nici azi din partea statului român considerația ce li-se cuvine pe urma aportului uriaș ce l-au adus pentru întregirea neamului. Iar vorbele dela congresul »Ligiile ale pâr. mitropolit Vasile — pe cari le numim acum »nesocotite« — n'au făcut decât să pună în adevărata ei lumină această rușine. — Și fiindcă, urmând calea bătută de găgăuții I. Preasfintitului Nicolae, ați reinproșpat stupidă invinuire, ca Blajul n'ar fi participat la încoronare, binevoitiți a cunoaște, că afirmația este un neadevăr. Mitropolitul Blajului, împreună cu toți episcopii provinciei noastre bisericești, au fost față la încoronare, participând la ea întru toate la fel cu reprezentanții oricărei alte biserici. Decât, încoronarea s'a făcut afară în liber, și nu în biserica numită a încoronării, în care s'a oficiat numai serviciul religios, făcut și de arhierii noștri în biserica primului nostru episcop Atanasie Anghel. A găsi deci o vină episcopilor noștri că n'au intrat în biserica ortodoxă a »încoronării« și a scoate de aici concluzia că au lipsit chiar dela încoronare, este pur și simplu o nerușinare, pe care dacă o înțelegem la anumite organe ale pravoslaviei sibitiene, în coloanele DVoastră suntem în drept să socotim o adevărată... infamie.

»Birnița«. Cluj. Am citit toate trei articolele — răspuns ale ilustrului recenzent al »operei« dlui J. Paleologu și după ce am primit acum și noi această carte, suntem deplin edificați asupra necesității de-a-i face reclama ce i-ați făcut. În curând — poate chiar în numărul proxim — sperăm să ne putem ocupa și noi de ea și atunci vom mai sta de vorbă și cu simpaticul d. recenzent. — Până atunci își vatermina poate și d. I. Amilcar »delicatele« sale aprecieri asupra temei »Sovietele și Vaticanul«.

P. Bazna. Ne bucurăm foarte mult de binele de care ne scrieți și dorim din tot sufletul complectă refacere.

P. Reghin. Totul se va aranja după revenirea apropiată a administratorului nostru.

Primăria orașului de reședință Blaj.

Nr. 2165/1926.

Publicațiune de licitație.

Se aduce la cunoștință generală, că în ziua de 12 Septembrie 1926, ora 11 dimineața, se va ținea licitație publică la această Primărie, pentru darea în întrepriză a lucrărilor de construirea unui tub de beton pe strada Călărașilor, în mărime de 1.80—10.50 m.

Ofertele vor fi timbrate, sigilate și însoțite de garanță provizorie de 10 la sută din valoarea ofertei și se vor primi numai până în ziua termenului de licitație, ora 11 dim.

Supraoferte nu se primesc. Dispozițiunile art. 72—83 din legea contabilității generale a statului sunt aplicabile în cauză.

Caietul de sarcini, precum și condițiunile speciale tehnice se pot vedea zilnic în orele de serviciu, la Primăria orașului de reședință Blaj.

Blaj, la 26 Iulie 1926.

p. Primar: Emil Oltean Șef de serviciu: C. Pascu

VASILE HOZA

PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

(97) 28—52

Mare asortiment

de mărfuri din Cehoslovacia ca: Zefire,

Delenuri, Satinuri, Basmale etc., precum și o

dăjdiu bisericești: Vestminte

și Prapori din cele mai bune

stofe elvețiene, apoi Potire, Cădelnițe, Cruci de mână și Cruci de

prapori cu prețuri convenabile.

Serviciul ireproșabil.

NB. Rog nimoni să nu-și comande

din alt loc până ce nu se va com

vinge de prețurile mele.

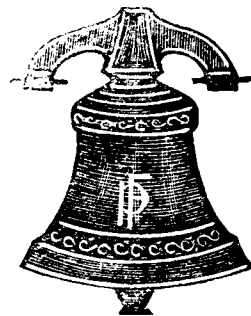
SIBIU, Piața Prințul Carol Nr. 6.

Tipografia Seminarului Teologic greco-catolic — Blaj.

Atențiune

Fabrică românească de clopo
din cel mai bun material

Turnătorie de fier și metal

Primește orice
mande pentru
nat după mo
sau după obiec
piese de motoa
mori, mașini e
până la 2000 kg
greutate bucat

Cumpără tuciu vechi și aram
veche în orice cantitate.

VASILE HOZA

SIBIU Str. Lungă 34.

Licitațiune

cu oferte în scris

se va ținea Duminecă în 8 August 1926, la 11 oare din zi, la Oficiul parohial gr.-catolic din Teiuș, pentru darea în arândă morii Fondului școlii gr.-catolice băieți și stipendii din Teiuș. Mă se află în strada Axente Sever și ea sistematică.

Condițiunile, pe lângă cari se în arândă, se pot vedea la oficiul parohial sus numit.

Teiuș, la 20 Iulie 1926.

PETRU SUCIU
paroh-pres.

GLIGOR POPA
curator.

(111) 2-2

Atragem atențiunea veneratului
Cler asupra societății

„BELGO-ROMANA“

cel mai solid institut de asigurări și reasigurări în România. Asigurări contra focului, cu cel mai redus tarif (în afară de cartel). În relațiune contractuală cu Episcopia Lugojului. Din premiul asigurațiilor în parohie 10% spre scopurile parohiei (în dieceza Lugojului, fondului diecezan). Asigurări pe viață, tipurile cele mai avantajoase și moderne!

DIRECȚIUNEA GENERALĂ: București.

DIRECȚIUNEA REGIONALĂ: Timișoara,
Bul. Regina Maria No. 6.

(167) 2—24

RECLAMA

::: este sufletul comerțului :::